

רע"פ 4902/14 - בן צבאן נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 4902/14

לפני: כבוד השופט א' שהם

המבקש: בן צבאן

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, מיום 25.6.2014, בעפ"ג 31047-03-14, שניתן על-ידי כב' השופטים ד' ברלינר; ג' קרא - סג"נ; מ' סוקולוב

בשם המבקש: עו"ד כרמל בתו

החלטה

1. לפניי בקשה לרשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטים ד' ברלינר; ג' קרא - סג"נ; מ' סוקולוב), בעפ"ג 31047-03-14, מיום 25.6.2014, בגדרו התקבל ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום בתל אביב-יפו (ה' נאור), בת"פ 49717-11-11, מיום 3.2.2014.

רקע והליכים קודמים

2. בית משפט השלום בתל אביב-יפו הרשיע את המבקש, על יסוד הודאתו, בעבירות של איומים, לפי סעיף 192 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), והעלבת עובד ציבור, לפי סעיף 288 לחוק העונשין. האיומים והעלבונות כוונו כלפי סוהרים, שעה שהמבקש שהה בין כתליו של בית מעצר. באותה העת, היה תלוי ועומד נגד המבקש עונש מאסר מותנה למשך 5 חודשים (ת"פ (ראשל"צ) 4468/08).

3. בהמשך לכך, הורה בית משפט השלום על קבלת תסקיר מטעם שירות המבחן, בעניינו של המבקש. שירות המבחן לא בא בהמלצה טיפולית, אך לבקשתו של המבקש, בית המשפט הפנה אותו בשנית לשירות המבחן, על מנת לבחון את האפשרויות הטיפוליות העומדות על הפרק. ואולם, לאחר כשלושה חודשים, הפסיק המבקש לקחת חלק בהליך הטיפולי, ואף נעצר בחשד לביצוע עבירת אלימות. לפיכך, נמנע שירות המבחן מלהמליץ על המשך מעורבות טיפולית או על הארכת עונש המאסר המותנה. בשלב זה, ביקש בית משפט השלום להטיל על המבקש עונש מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות, ואולם חוות דעתו של הממונה על עבודות השירות היתה שלילית.

4. במסגרת הטיעונים לעונש, טען המבקש, כי במועד ביצוע העבירה הוא "לא שלט בעצמו" שכן הוא סבל מבעיות נויורולוגיות ופיזיולוגיות, עקב אירוע אלים שעבר, במהלכו נורה בראשו. בית המשפט לא נתן לכך משקל מכריע, וקבע כי "גם אם עבר הנאשם [המבקש] טראומה ממשית שעליה אין חולק, לא זה מה שגרם לנאשם [המבקש] לבצע את העבירות אלא אישיותו של הנאשם [המבקש] ובחירותיו [...]". זאת, על רקע עברו הפלילי של המבקש, והחשד בדבר מעורבותו בביצוע עבירת אלימות נוספת, כאמור. במסגרת גזר הדין, הדגיש בית המשפט את חומרת העבירות שבוצעו על-ידי המבקש ואת חומרת נסיבותיהן, ולצד זאת שקל לקולה את אירוע התקיפה הטרואומטי שעבר המבקש. בתוך כך נקבע, כי אין בנמצא נסיבות מיוחדות, המצדיקות להורות על הארכת המאסר המותנה, חלף הפעלתו.

לאחר זאת, השית בית משפט השלום על המבקש את העונשים הבאים: הפעלת עונש מאסר על תנאי למשך 5 חודשים; 6 חודשי מאסר לריצוי בפועל, כאשר 3 מתוכם במצטבר, כך שהמבקש ירצה בסך הכל 8 חודשי מאסר; 6 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, לבל יעבור המבקש עבירה של העלבת עובד ציבור. שנים, לבל יעבור המבקש עבירה של העלבת עובד ציבור.

5. המבקש ערער על גזר הדין לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו. לאחר ששמע את טענות הצדדים, המליץ בית המשפט המחוזי להקל בעונשו של המבקש, כך שתקופת המאסר תקוצר ותרוצה כולה בחופף להפעלת עונש המאסר המותנה. זאת, נוכח כוונתו הראשונית של בית משפט השלום, להשית על המבקש עונש של עבודות שירות; וכן לנוכח הזמן הממושך אשר חלף מאז ביצוע העבירות. המשיבה קיבלה את המלצת בית המשפט, ונקבע כי רכיב המאסר לריצוי בפועל יעמוד על חמישה חודשים, בסך הכל. בית המשפט המחוזי הדגיש, "כי בכך נעשה חסד עם הנאשם [המבקש]".

הבקשה לרשות ערעור

6. המבקש לא השלים עם העונש שנגזר עליו, ומכאן הבקשה לרשות ערעור. בבקשה נטען, כי היא מעוררת שאלות עקרוניות הנוגעות לגדרי שיקול הדעת של בית המשפט, בבואו לשיקול הארכת מאסר מותנה, מכוח סעיף 56 לחוק העונשין. לשיטתו של המבקש, יש לדון בשאלה האם השיקולים הבאים עשויים להוות טעם מספק להארכת מאסר על תנאי: א. אורכו של המאסר המותנה; ב. מצב נפשי ופיזי קשה של הנאשם; ג. חלוף הזמן ממועד ביצוע העבירה; ד.

עמדתו של בית המשפט, אשר צדדה, מלכתחילה, בריצוי המאסר בדרך של עבודות שירות. בנוסף, מעלה המבקש את השאלה, האם רשאי בית המשפט להתייחס לחשד בדבר מעורבות בפלילים, במסגרת שיקולי הענישה, כאשר הבסיס לכך הינו תסקיר שירות המבחן. עוד נטען, כי הרקע לביצוע העבירות על-ידי המבקש, היה סירוב מצד הסוהרים לבקשתו לקבל מים ונייר טואלט, וכן מצבו הפיזי והנפשי של המבקש, עקב הפציעה והטראומה שעברו עליו.

דיון והכרעה

7. לאחר שעיינתי בבקשה ובנספחיה, הגעתי לכלל מסקנה כי דינה להדחות, מאחר שהיא איננה עומדת באמות המידה שנקבעו למתן רשות ערעור "בגלגול שלישי" (רע"פ 4803/14 מזרחי נ' מדינת ישראל (15.7.2014); (רע"פ 4224/14 ברונשטיין נ' מדינת ישראל (24.6.2014); רע"פ 4185/14 גולן נ' מדינת ישראל (22.6.2014)). חרף טענותיו של המבקש, המקרה דנן איננו מעורר כל סוגיה משפטית כבדת משקל או רחבת היקף. כמו כן, לא נגרם למבקש עיוות דין כלשהו, ויתרה מכך, נראה כי הערכאות הקודמות הלכו לקראת המבקש במידה לא מבוטלת, כמפורט לעיל. עוד יש לציין, כי בנסיבות העניין, העונש שהושת על המבקש איננו חורג לחומרה ממדיניות הענישה המקובלת והראויה, וגם בשל כך אינני רואה כל מקום להיעתר לבקשה (ראו, בין רבים אחרים, רע"פ 4892/14 שאקר נ' מדינת ישראל (15.7.2014)).

8. למעלה מן הצורך, אתייחס בקצרה למקצת טענותיו של המבקש, אשר גם לגופן, דינן להידחות. ראשית, לא נהירה לי המשמעות המשפטית של הטענות לעניין מצבו הרפואי של המבקש בעת ביצוע העבירות. טענות אלה נדמות במובן מסויים לטענה בדבר אי כשירות לעמוד לדין, אלא שהמבקש הורשע, כאמור, על יסוד הודאתו. עוד יצוין, כי האירוע בו נורה המבקש, התרחש כשלושה חודשים לפני המועד בו בוצעו העבירות. כמו כן, על פניו, גם המסמכים הרפואיים שצורפו לבקשה דנן, אינם מבססים את טענותיו של המבקש בהקשר זה. על כל פנים, ככל שמדובר בשיקול לקולה במסגרת שיקולי הענישה, הרי שהדברים כבר נלקחו בחשבון במסגרת החלטותיהן של הערכאות הקודמות.

9. אשר לשיקוליו של בית המשפט בבואו לבחון את האפשרות להאריך מאסר על תנאי חלף הפעלתו, יש להדגיש, כי הכלל לעניין זה הוא הפעלת המאסר, בהתאם להוראת סעיף 55(א) לחוק העונשין. האפשרות להאריך את תקופת המאסר מהווה חריג, אשר מעוגן בסעיף 56(א) לחוק העונשין, כהוראתו:

"בית המשפט שהרשיע נאשם בשל עבירה נוספת ולא הטיל עליו בשל אותה עבירה עונש מאסר רשאי, על אף האמור בסעיף 55 ובמקום לצוות על הפעלת המאסר על תנאי, לצוות, מטעמים שיירשמו, על הארכת תקופת התנאי, או חידושה, לתקופה נוספת שלא תעלה על שנתיים, אם שוכנע בית המשפט שבנסיבות הענין לא יהיה צודק להפעיל את המאסר על תנאי."

היינו, רק כאשר בית המשפט איננו רואה להשית על הנאשם עונש מאסר, וכאשר הפעלת המאסר המותנה תוביל לתוצאה בלתי צודקת, מוסמך בית המשפט להורות "מטעמים שיירשמו" על הארכת תקופת התנאי ולא על הפעלתו. יפים לענייננו דבריה של השופטת א' פרוקצ'יה, לפיהם:

"שיקול הדעת הניתן לבית המשפט בהארכת עונש מאסר מותנה מתמקד במצבים

שבהם מוצדק לתת לנאשם הזדמנות נוספת לחזור לדרך הישר, כאשר הוא מראה סימנים המניחים יסוד לציפייה כי כך יהיה. עצם אורכו של עונש המאסר על תנאי שהוטל בגין הליך קודם אינו טעם מיוחד להארכתו, במיוחד כאשר הנאשם אינו מראה סימנים אמיתיים של הכרה והפנמה של משמעות התנהגותו הפלילית" (רע"פ 7391/08 מחאג'נה נ' מדינת ישראל, בפסקה 20 (14.9.2009)).

בנידון דידן, בית משפט השלום לא מצא מקום להורות על הארכת התנאי, וזאת, בין היתר, על סמך האמור בשני תסקירים שהוגשו מטעם שירות המבחן. לא מצאתי כל פגם בהחלטה זו, וכזכור, בית המשפט המחוזי אף הקל בעונשו של המבקש.

10. לסיום, לא למותר הוא להזכיר את "הזהירות היתרה הנדרשת מצד מי שתלוי ועומד נגדו עונש מאסר מותנה, להימנע מביצוע עבירה פלילית" (רע"פ 3021/14 ספיר נ' מדינת ישראל, (13.5.2014)). המבקש ביצע עבירות של איומים והעלבת עובד ציבור, חרף המאסר המותנה אשר ריחף מעל לראשו, ועליו ליתן את הדין על כך. ודוק: התנאי שנקבע להפעלת המאסר המותנה היה ממוקד, ונוסח בזו הלשון: "שבמשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר לא יעבור עבירות כנגד שוטרים ועובדי ציבור". בנסיבות אלה, העונש שהושת על המבקש הוא הולם, ואין כל עילה להתערבות.

11. לאור האמור, הבקשה לרשות ערעור נדחית בזאת.

נוכח התוצאה אליה הגעתי, עיכוב הביצוע עליו הוריתי בהחלטתי מיום 14.7.2014, מתבטל בזאת. המבקש יתייצב לריצוי עונשו ביום 3.8.2014, כפי שנקבע בפסק דינו של בית המשפט המחוזי.

ניתנה היום, י"ח בתמוז התשע"ד (16.7.2014).

ש ו פ ט